L-EWWEL KROĊJATA

Il-kroċjati kienu gwerer li fihom kienu jieħdu sehem innazzjonijiet insara tan-naħa ta' l-Oċċident, sabiex jifdu t-Terra Santa minn taħt idejn it-Torok. Dawna kienu joboghdu għall-mewt lill-Insara, u kienu jkasbru u jaħqru b'kefrija kbira lil dawk kollha li kienu jmorru jżuru dik il-Belt qaddisa. Wisq nies min-naħiet kollha ta' l-Ewropa kellhom il-ħrara imorru sabiex jaraw l-Imqaddes Qabar ta' Gerusalemm (il-lok fejn kien midfun Sidna Ġesù Kristu). Il-Kroċjati ġew imsejħa b'dana l-isem għaliex kienu jiggwerraw għas-Salib, u għaliex ukoll kienu jgibu maħżuż is-Salib fuk l-armi u l-bnadar tagħhom

Fis-sena 1073, l-Imperatur ta' l-Lvant, Manwel VII, ressaq talba lill-Papa Girgor VII u lill-ieħor ta' wara Vittor III, li kien Urban II, sabiex isewwi dina l-ħsara, u dana, imqanqal mill-kliem li kien sama minn fomm Pietru l-Eremita, li kien Patri Franċis, fejn kien qallu, li meta mar biex iżur il-Qabar Imqaddes, m'hux biss li kien imsawwat hu stess, imma stqarr ukoll illi kien xhud tal-kbira ħruxija li biha l-Mawmettani kienu jżebilħu, u jsawtu u jaħqru lill-Insara; għalhekk Papa Urban, wara laqgħa (1) li għamel fi Pjaċenza u Clermont, minn dawna, b'fehma waħda ġew fil-ftehim li għandhom iqanqlu gwerra kontra l-Misilmin (1095.)

L-Insara, b'ferħa li ma bħalha, laqgħu malajr il-bxara, u mingħajr ma qagħdu jistennew min jarmahom u jmexxihom, qtajja qtajja ta' kruċjati, armati minnhom infushom minn rashom sa riġlejhom, flimkien ma' għadd kbir ta' nisa telqu lejn it-Terra Santa. Huma u għaddejja mill-Ungerija, sabu ruħhom milqugħa u mħarbta u bosta minnhom waqgħu mejta taħt it-taqbida ma l-Ungerisi u Bulgari; dawk li ħelsu baqgħu sejrin lejn Kostantinopli, u minn hemm daħlu fl-Asja; iżda ukoll f'qasir żmien, b'ħeffa kbira, kienu mirbuħa mit-Torok in-naħa ta' Niċèa.

Wara din il-ħsara l-kbira li sofrew, bla ma seħħ il-ħsieb li kellhom, waslu n-nies magħżula u armati li kienu jgħaqqdu l-ewwel Kruċjata; dawna mxew f'ħames qtajja kif kienu mif-tehma lejn Kostantinopli. L-ewwel kruċjta telqet fis-sena 1096 u l-aħħar waħda ma waslitx fil-lok li għalih kienet imsejħa qabel is-sajf tal-1097.

---

(1) Conċilju

Il-ħakma ta' l-armata kienet f'idejn Goffredu ta' Buljon Duka tal-Bassa Lorena, kruċjat mill-ewlenin fl-1095; ħuh Baldovinu, illi wara li ntrebħet minnhom Antjokija, laħaq sinjur tal-Kontea ta' Edessa, ħuh iż-żgħir Eustazio u Boemondo bin Guiscardo, li kellu miegħu l-kbir Tancredi. Ħakem fuq il-Kruċjati kollha kien Goffredu ta' Buljon.

Niċëa, reġgħet ġiet malajr mirbuħa f'idejhom (Ġunju 1097) u l-Ħakem Tork Kilj Arslan rebħuh f'Doriles; wara f'tit il-Kruċjati daħlu ġewwa s-Sirja, u dawru ġewwa nofshom il-qawwija Antjokja, illi sofriet assedju għal wisk xhur, illi f'dan iż-żmien kollu, il-ġuħ u l-mard qatlu għadd mhux żgħir ta' Kruċjati. F'Ġunju tas-sena 1098, Antjokja kienet mirbuħa mil-Kruċjati, u n-nies tagħha kienu kollha mbiċċra. Għalhekk, it-triq għal Ġerusalemm giet miftuħa, iżda is-600,000; Kruċjat li bihom kienet magħquda l-armata sfew tant li bil kemm laħqu s-60,00; huma għalhekk ma naqqsux il-ħila u wara l-assedjaw Ġerusalemm, bil-għajnuna tas-sema, fis-sena 1099 rebħuh minn idejn it-Torok. F'dak l-istess lejl li Ġerusalemm intrebħet, Pietru l-Eremita, qaddes fil-Knisja tal-Qabar Imqaddes.

V. M. Pellegrini